

Giv agt!

7

Den hvide granitstele med den røde top er en kantpæl. Den skiller sig ud i landskabet og signalerer, at her skal vi være særligt opmærksomme - på et vejsving, en indkørsel eller lignende. Sat tæt på hinanden langs skråninger fungerede kantpælene som en slags autoværn.

Granitkantpælene ses stadig rundt omkring, men langt de fleste er udskiftet af plastikkantpæle, som ikke er så hårde modstandere ved en påkørsel.

De nye plastikantpæle er forsynet med et vejnummer og en kilometerangivelse, der tilsammen giver en entydig stedsangivelse. Det er vigtigt ved fx færdselsuheld.

10-kilometersten

8

Blandt de største og flotteste af stenene i P.V. Jensen-Klints vinderdesign fra 1909 er 10-kilometerstenene.

Designet er tydeligt inspireret af skønvirke-stilen. Denne 10-kilometersten har stået på Kongevejen i Helsingør, der hvor motorvejen ender og løber sammen med Kongevejen, men stenen blev hjemløs ved motorvejsbyggeriet.

Den angiver 40 kilometer til nulpunktet på Rådhuspladsen og 5,39 kilometer til nulpunktet på Axeltorv i Helsingør. Oprindeligt har der været en lav hækbevoksning på de 3 sider og en lille, lav bænk foran.

Det gamle Frederiksborg Amt var blandt de amter, der straks efter konkurrencen afgav bestilling på vejsten til amtets veje. Så prøv at kig efter, når du er på vej rundt i Nordsjælland. Der står stadig mange af de gamle vejsten langs vejene.

Gå en tur i historien

De gamle kilometersten og milepæle, som før viste afstande i rum, står nu som markører i tid og rum. Stenene angiver et stiforløb og fortæller samtidigt nedslag i Trollesmindes historie fra 1500 til vore dage, som kan læses i folderen "Milepæle i Trollesmindes historie".

Men de gamle vejsten har også selv en spændende historie at fortælle. Den kan du læse i denne folder, som er lavet i samarbejde med Dansk Vejhistorisk Selskab.

En del af sporet følger de asfalterede stier og kan følges af alle, mens den vestlige del er en trampesti gennem det uglejede terræn og kræver velegnet fodtøj.

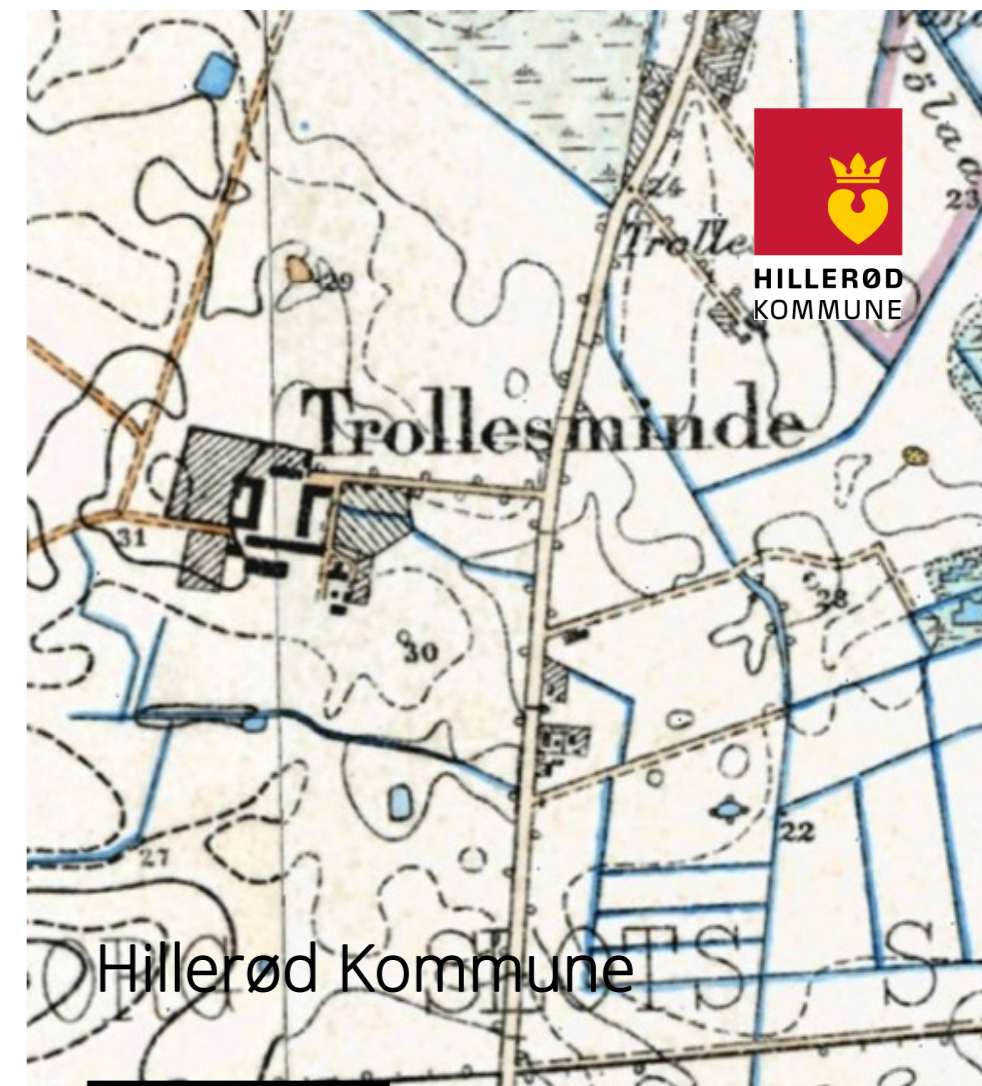
Vil du vide mere....

Læs mere på vores hjemmeside

På adressen hillerod.dk/milepæle kan du læse mere om Trollesmindes historie, om de gamle vejsten samt downloade

Besøg Museum Nordsjælland

På Museum Nordsjælland kan du blive klogere på lokalhistorien. Læs mere på museets hjemmeside, museumns.dk, hvor du kan finde information om aktuelle udstillinger, foredrag og arrangementer.

Historien om milepælene og de gamle vejsten

Trollesmindeturen og denne folder er blevet til i samarbejde mellem Hillerød Kommune, Dansk Vejhistorisk Selskab og Museum Nordsjælland.

Folderen kan hentes på Hillerød Rådhus eller downloades fra www.hillerod.dk/milepæle.

Marts 2016

Kilometer afløser mil

1

I 1907 blev måleenheden "mil" afløst af "kilometer" ved lov.

Milen var en del af et længdemålesystem, der omfattede mil, "fjerdingvej", favne, alen, fod og tommer. Den gamle danske mil svarede til 7.532,48 meter, men var forskellig fra landsdel til landsdel og fra land til land, fx var den danske mil ikke det samme som den svenske mil eller den engelske mile.

Derfor var det en stor forbedring, da landene overgik til det metriske system, så måleenheden indgik i decimalsystemet og blev den samme på tværs af landegrænserne.

Stenen er designet af arkitekt P.V. Jensen-Klint i 1909 i forbindelse med en konkurrence udskrevet af "Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse".

Om skulpturen: Frederiksborghingsten Tito

Den stejle frederiksborghingst, Tito, er udført af professor Mogens Bøggild (1901-1987).

Skulpturen blev bestilt i 1960 af Statens Husdyrbrugsudvalg under Landbrugsministeriet og skulle have stået ved statens forsøgsgård Favrholt et par kilometer fra den nuværende placering.

Mogens Bøggild var kendt for sine omhyggelige forstudier og langsomme arbejdsproces. Da hesten stod færdig i 1982, havde Landbrugsministeriet i mellemtiden besluttet at lukke Favrholt som forsøgsgård. Alternative placeringer blev overvejet, og resultatet blev, at hesten kom til at pryde indgangen til Hillerød Rådhus. Først i Frederiksværksgade, og da det nye rådhus stod færdigt i 2008, flyttede Tito med. På den måde endte han med at komme på græs - ikke på Favrholt's marker - men på søstergården Trollesminde.

Designede sten

3

Den lille undseelige sten med 2-tallet er en 200 m-sten. Mellem to kilometersten stod der således 4 sådanne 200 m-sten med tallene 2, 4, 6 og 8. De indgik i et samlet system af afstandsmarkeringer, som omfattede kilometersten, 10-kilometersten, 200 m-sten samt 0-sten, hvorfra kilometreringen startede. Nulstenen stod på torvet i købstaden.

I 1909 udskrev "Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse" en designkonkurrence for at få en sammenhængende og smuk designlinje for vejsten. Konkurrencen blev vundet af arkitekt P.V. Jensen-Klint, som også kendes som arkitekten bag Grundtvigskirken.

Man kan se eksempler på de 3 typer kilometersten her på Trollesminde. En flot nulsten kan ses på Axeltorv i Helsingør. Denne 200 m-sten har sandsynligvis stået på Strandvejen, men var ikke med i konkurrencenserien fra 1909.

Magt og orden

4

De allerførste milepæle var, som navnet siger, træpæle. Selv da man gik over til at lave milepælene i sten, hang navnet ved. Helt korrekt burde milepælene derfor benævnes milesten.

De første milesten blev sat op efter den berømte videnskabsmand, Ole Rømer, havde udført opmålingen "Alle Store Weyes Maaling og Afdeeling udi Selland, Jylland oc Fyen, Slesvig, Holsten og Stormarn 1697."

Opmålingen - og det synlige resultat af opmålingen, nemlig milestenene - var en magtdemonstration fra den enevældige kong Christian V. Med stenene viste han, at der var orden i sagerne.

Den vigtige Kongevej mellem Frederiksborg og København var blandt de første veje, hvor kongen fik opstillet milesten for hver kvarte mil (altså hver fjerdingvej). Milepælene stod på mile-høje, så de kunne ses på lang afstand.

Denne milesten har stået på Kongevejen (Københavnsvej) i Blovstrød ud for Blovstrød Kirke og har angivet, at der var 3 mil og en fjerdingvej (små 25 km) til København, og er sandsynligvis opstillet her i 1853.

Milepæle i Frederiksborg Amt

5

Den første vigtige vejlov "Forordning om Vej-Væsenet i Danmark af 13. December 1793" blev grundlaget for udbygningen af et sammenhængende landevejsnet for hele landet.

Mens hovedlandevejenes milepæle var et centralt anliggende, var amterne ansvarlige for egne landeveje, både hvad angik tidsplan, økonomi og udseende.

I Frederiksborg amt besluttede man i 1852 "en successiv Anbringelse af Milepæle paa Amtets mindre Landeveje."

I årene efter, 1853 og 1854, opsatte amtet milepæle på strækningerne Hillerød-Rudegård; Hillerød-Nyrup (mod Helsingør); Hillerød-Værebros; og Smidstrup-Helsingør (Strandvejen).

Milepælene er udformet som keglestubbe, der står på en sokkel. De viser hele eller halve MIIL og er forsynet med kongekrone og de kongelige initialer F VII, altså Frederik d. 7. På soklen står enten 1853 eller 1854.

I alt blev der opstillet 21 milepæle. 2 er gået tabt, men de 19 kan stadig ses, dog ikke alle på deres oprindelige plads.

Fortidsminder

6

Milestenene er alle fredede fortidsminder og omfattet af Museumsloven. Det betyder, at man ikke må flytte stenene eller forandre dem uden først at ansøge Kulturstyrelsen.

Stenene, der er opstillet her på Trollesminde, er alle sten, som er flyttet fra deres oprindelige plads, sikkert i forbindelse med ombygning af vejstrækninger efter kilometersystemets indførelse.

De er nænsomt istandsat med brun sæbe, knofedt og linoliemaling med hjælp fra Museum Nordsjælland og Dansk Vejhistorisk Selskab. Denne sten er i en lidt dårlig stand og måtte have dele af inskriptionen kopieret fra en anden milesten.

Milestenen har oprindeligt stået på Kongevejen (Københavnsvej) ved den sydlige del af Store Dyrehave.

